

Evaluatie pilot verklarende analyse

Regio Rijk van Nijmegen 2023

Evaluatie pilot verklarende analyse 2023

In 2023 startten we de pilot verklarende analyse als onderdeel van het Regionaal expertteam Rijk van Nijmegen (RET). Het RET is continue in ontwikkeling om gezamenlijk te zorgen voor passende hulp voor ieder kind en gezin. Hierbij kijken we naar wat het beste aansluit bij de behoeften van inbrengers van het RET, de kinderen en de gezinnen. De pilot verklarende analyse is een belangrijke doorontwikkeling van het RET. In deze evaluatie staan we stil bij de belangrijkste resultaten en geleerde lessen van de pilot.

Wat is het doel van de pilot?

We willen inbrengers, kinderen en gezinnen, die gebruik maken van de expertise van het RET-netwerk, nóg beter ondersteunen in de zoektocht naar passende hulp. Door middel van het gezamenlijk uitvoeren van een verklarende analyse. De verklarende analyse is hiermee één van de diverse tools die wij gebruiken om met elkaar de best passende hulp voor ieder kind te vinden. Het doel van de pilot is om met elkaar te ontdekken wat de meerwaarde van deze tool is. Ook zijn we benieuwd hoe we deze tool het beste met elkaar kunnen inzetten in een mogelijk vervolg.

Wat is een verklarende analyse?

In de jeugdhulp ligt de nadruk vaak op zichtbaar gedrag van de jeugdige. Zorgverleners houden vaak minder rekening met factoren die problemen kunnen veroorzaken of in stand houden. Het gevolg is dat de focus vaker ligt op symptoombestrijding, maar het echte probleem in stand blijft. De verklarende analyse biedt vooral bij meervoudige, complexe problemen houvast. Het helpt bij het kiezen van een passende aanpak voor het kind, het gezin en opvoeders en voor het stellen van concrete doelen en vervolgstappen.

Een goede verklarende analyse is handelingsgericht. Het brengt de oorzakelijke invloeden en omstandigheden in kaart, welke een rol spelen in het ontstaan en in stand houden van de problematiek. Dat betreft zowel de contextuele factoren (bijvoorbeeld ouders, gezin of school) als de persoonskenmerken van betrokkenen. Het draagt bij aan goede, gedragen besluitvorming in de aanpak. De tool helpt professionals om samen met kinderen en gezinnen na te denken over 'het waarom' (de verklaring) van de problematiek. Op die manier zetten zorgprofessionals vervolgens beter passende hulp in.

In de zeven jeugdhulpregio's ondersteunt Bovenregionaal Expertisenetwerk Gelderland (BOEG) bij de implementatie van dit vakbekwaam redeneren. BOEG vroeg Bureau Peers om te trainen en koos daarmee voor het 7-factorenmodel; één van de beschikbare methodieken voor het integraal redeneren in de jeugdhulp.

Hoe zetten we de verklarende analyse in regio Nijmegen in?

In regio Nijmegen leidden we in eerste instantie drie GZ-psychologen/gedragswetenschappers in de methodiek. We koppelden hen via het RET aan inbrengers met een hulpvraag. Zij werken vervolgens tijdelijk samen om een verklaring te maken van het gedrag van het kind. Deze analyse werd altijd samen met het kind en gezin gemaakt. De drie specialisten hebben ieder een eigen aandachtsgebied (Jeugd-GGZ, licht verstandelijke beperking en jeugd & opvoedhulp). Zo kunnen we per situatie een goede match maken tussen het gezin en de meest passende gedragswetenschapper. De voorzitter is verantwoordelijk om die match te maken.

Wat vinden ouders, specialisten en inbrengers?

Ouders

“Ik vond het heel confronterend om alles zo opnieuw van begin tot eind te vertellen en ik ben helemaal ontdaan. Het brengt mij het besef dat ik eigenlijk zoveel verdriet heb. Verdriet over het feit dat ik een zoon heb met een forse beperking en altijd te veel van hem heb verwacht. Ik wil maar dat hij verandert en beter kan, terwijl ik nu kan zien dat ik moet accepteren dat hij is zoals hij is en ik er mijn weg in moet vinden. En niet andersom.”

“Heel fijn om de mogelijkheden die er nog zijn te bespreken, zodat onze zoon niet uit huis geplaatst hoeft te worden. We zijn er meteen mee aan de slag gegaan. Het brengt ook veel verdriet, omdat het hele verhaal zo klopt. Het bevestigt dat wat ik altijd al dacht.”

“Als tip wil ik meegeven dat ik als moeder met autisme graag van tevoren had willen weten wat voor soort vragen ik zou krijgen. Ik had nu in het begin onrust, omdat ik niet wist wat ik kon verwachten.”

“Ik ben helemaal opgelucht, want dit is hoe ik mijn zoon wil zien. Niet als een jongen waar niemand van snapt wat ze ermee moeten. Het is een grote knuffelbeer die gestopt is zich te ontwikkelen na zoveel onveiligheid. In plaats van dat ik hem meer uit huis zou willen, wil ik hem nu dichterbij.”

Specialisten

“Ik was in het begin zelf sceptisch of dit ging helpen, maar ik vind het nu geweldig. Ik merkte dat ik echt iets kon toevoegen. Zeer waardevol.”

“Je brengt iets nieuws, wat niet nieuw is.”

“Het bracht veel lucht en hoop in het gezin.”

“Ik dacht eerst dat het teveel een open deur zou zijn, maar het bleek juist verhelderend. Het helpt om zorgvuldiger te bedenken waarom je iets in zet. Het gaf rust om te zien dat we met elkaar concluderen dat we nog een onbekend stuk hebben. Dat we dat juist verder moeten uitzoeken, in plaats van meteen weer iets nieuws inzetten.”

“Het geeft ruimte voor alles. Iedereens expertise, verdriet, ruimte om te bewegen.”

“De kracht is dat je niet iets nieuws hoeft te brengen, maar dat je verbindt. Het grotere plaatje eruit trekt.”

Inbrengers

“Dit is echt een meerwaarde. Alles zo op een rijtje en handvaten voor een vervolg. Kan ik jou als specialist ook direct invliegen bij andere casussen?”

“Heel helpend om het hele plaatje te maken. Het geeft me richting hoe ik weer verder kan.”

“De verklarende analyse was voor mij de eerste ervaring met het RET. Wat het voor de casus vooral heeft opgeleverd is dat er iemand heeft meegedacht om een goed overzicht te krijgen van de situatie van de jongere. Ik was in het begin een beetje zoekende in: wie pakt welke rol? Dit heb ik uitgesproken en toen vonden we daar samen een weg in.”

“Het gesprek was superfijn. We zijn tot nieuwe inzichten gekomen. Fijne bespreking, heldere verslaglegging en voldoende tijd om de situatie te bespreken. Het was verhelderend en op een prettige manier begeleid.”

Voorbeeld uit de praktijk

Een situatieschets: een jongen van 10 jaar woont bij zijn alleenstaande moeder. Hij is gediagnostiseerd met autisme, wat zich uit in forse beperkingen in het dagelijks leven. Moeder en inbrenger melden aan voor een verklarende analyse, omdat het de vraag is waar deze jongen het beste kan opgroeien. Gezien A. zijn autisme en B. omdat moeder haar draaglast zo groot is dat het haar draagkracht thuis overstijgt. Er is geen tot nauwelijks netwerk. De moeder heeft de vraag wat ze nog kan doen om de ontwikkeling van haar zoon op gang te krijgen.

Tijdens de verklarende analyse keken moeder, inbrenger en specialist verklarende analyse samen naar de volgende zaken: de ontstaansgeschiedenis, het verloop, de inzet tot nu toe, de vaardigheden van de jongen, wat hij nog mist, wat er van hem verwacht wordt door de omgeving en wat het moeilijk maakt om aan deze verwachtingen te voldoen.

Tegelijkertijd ontstond er bij moeder een parallel proces van rouw over hetgeen dat er wél is. Zij vertelt namelijk: "Ik heb een zoon met zware autisme en ik verwacht veel te veel van hem. Ik wil dat hij zich continu ontwikkelt. Ik wil dat hij zelfstandig wordt. Ik wil dat hij leert van wat ik hem aanbied. Maar ik zie nu in dat dit veel te hoge verwachtingen zijn. Dat hij beperkingen heeft waar ik mij bij aan moet sluiten. Waar ik om moet rouwen. Dat dit is, wat het is. Dat ik hem moet accepteren wie hij is en wat hij kan. Ik wil helemaal niet meer dat hij uit huis gaat. Ik wil dat iemand met mij meekijkt hoe ik hier een weg in kan vinden voor mezelf."

We stelden vervolgens doelen samen met de moeder op. Deze doelen gaan over: hoe zij het acceptatieproces aangaat, hoe zij ruimte heeft voor rouw en hoe zij - naast de beperkingen van haar zoon en dat wat hij nodig heeft van haar - ook weer een eigen leven opbouwt.

“Je brengt iets nieuws, wat niet nieuw is.”

Wat zijn de succes ingrediënten die we willen behouden?

- Ervaringen delen met elkaar (specialisten, voorzitter, beleid) helpt om te blijven leren. Dat gebeurt op dit moment nog sporadisch, maar mag in de toekomst vaker of zelfs structureel gebeuren.
- De inzet van onafhankelijke specialisten hielp ontzettend in het proces. Zij dachten mee zonder belang en met een frisse blik. Hierdoor lukt het nog beter om een overzicht te krijgen.
- De specialisten gebruikten hun hele rugzak aan diagnostische expertise om mee te denken.
- De methodiek van Bureau Peers past: het inzichtelijk maken van de zeven factoren en de onderlinge verbanden leveren zichtbaar veel op voor gezinnen.
- Doordat de verklarende analyse gekoppeld is aan het RET kan deze tool onderdeel worden van een groter palet aan tools. Zo kunnen we bijvoorbeeld na de analyse een RET-bespreking organiseren om de uitkomsten gezamenlijk te bespreken of kunnen we procesregie inzetten om te helpen in de uitvoering van de analyse. Het helpt dat de voorzitter hierin fungeert als verbindende factor.
- Het was helpend dat er ruimte is voor maatwerk. Laat bijvoorbeeld bij ouders en inbrenger wie ze willen uitnodigen voor het gesprek.

Wat zijn de geleerde lessen die we willen verbeteren?

- Het format uit de training was helpend om te ordenen, maar was voor verbetering vatbaar. Inmiddels hebben de specialisten een nieuwe versie gemaakt waarbij er meer ruimte is voor samenhang. Dit delen we met Bureau Peers.
- De aanloop naar het uitvoeren van een verklarende analyse kostte veel tijd. Het duurt namelijk even om iedereen tegelijkertijd om tafel te krijgen. Communicatie met casusregisseurs loopt niet altijd even gemakkelijk en dat levert vertraging op.
- De rol van de inbrenger als casusregisseur was in dit proces soms nog zoeken. De verklarende analyse voeren we gezamenlijk uit waarbij iedereen een deel van de puzzel heeft. Het is belangrijk om iedereen direct bij de start te positioneren. De inbrenger heeft regie en blijft betrokken in een gezin. De specialist is slechts een voorbijganger die tijdelijk invliegt om mee te denken. Het belangrijkste is om van tevoren de verwachtingen met elkaar helder te hebben. De verbindende factor van de voorzitter is hierin cruciaal. Samen met de inbrenger kan er gekeken worden naar vervolgstappen. Specialist: "De verklarende analyse woelt de grond om, zodat iets anders kan groeien. Het gezin moet vervolgens met hulp van de inbrenger de tuin bijhouden."

“De verklarende analyse woelt de grond om, zodat iets anders kan groeien. Het gezin moet vervolgens met hulp van de inbrenger de tuin bijhouden.”

samen kleuren wij de toekomst

Kijk voor meer informatie en contactgegevens op:
jeugdregionijmegen.nl en robregionijmegen.nl